

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky		
Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy zásahu		
Název:	Metodický list číslo	6 T
Svahové deformace (sesuvy)	Vydáno dne: 30. listopadu 2017	Stran: 2

I.

Charakteristika

- 1) Gravitačními nebo svahovými deformacemi (dále jen „sesuvy“) se zpravidla rozumí přemísťování horninových hmot po svazích působením zemské tíže. Sesuvy mohou způsobit vznik mimořádné události, které vedou k řadě přímých i nepřímých škod na majetku svými účinky mohou akutně ohrožovat osoby. Sesuvy mají zejména místní dopad.
- 2) Sesuvy, lze rozdělit na:
 - a) **ploužení** – velmi pomalý pohyb horninových hmot ve svahu v řádu max. cm za rok,
 - b) **sesouvání** – rychlý pohyb horninových hmot, rychlostí max. v km za hodinu, ve svahu po smykové ploše,
 - c) **tečení** - rychlý pohyb vodou nasycených horninových hmot ve svahu bez vytvoření smykové plochy v rychlostí km až desítek km za hodinu,
 - d) **řícení** – rychlý pohyb horninových hmot (převážně skalních) po příkrých svazích, kdy alespoň část pohybu je realizována volným pádem.
- 3) Při sesuvech hrozí zejména *nebezpečí zasypání a zavalení, nebezpečí zřícení konstrukcí.*

II.

Úkoly a postup činnosti

- 4) Průzkum jednotky je zaměřen zejména na:
 - a) plošný rozsah sesuvu, případně na to, jak se může sesuv dále vyvíjet a kam se rozšiřovat,
 - b) ohrožení a potřebu záchrany osob příp. zvířat, majetku, životního prostředí
 - c) rozsah narušení budov, produktovodů, komunikací, inženýrských sítí, vodních toků a nádrží a z toho vyplývajících nebezpečí,
 - d) potřebu varování, vyrozumění a evakuace.
- 5) Po provedeném průzkumu, velitel zásahu informuje prostřednictvím operačního a informačního střediska HZS hraje zejména:
 - a) místně příslušné orgány obce,
 - b) majitele, uživatele nebo správce pozemku, na kterém k sesuvu došlo nebo který je sesuvem ohrožován,
 - c) další instituce, jejichž zájmů se to dotýká, např. správce komunikací, provozovatele inženýrských nebo energetických sítí, správce vodních toků, inspekci životního prostředí apod.
- 6) Dojde-li k sesuvu, který ohrožuje životy nebo zdraví osob, způsobuje značné škody na majetku, může velitel zásahu požádat o koordinaci záchranných a likvidačních prací starostu obce s rozšířenou působností nebo hejtmana kraje nebo o součinnost orgány místně příslušné obce.

- 7) Sesuv, z hlediska zásahu jednotek, může vyvolat potřebu provedení:
 - a) záchranných prací k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých sesuvem,
 - b) opatření na úseku ochrany obyvatelstva, zejména varování, informování o nebezpečí a evakuaci.
- 8) Úkolem jednotek není zcela likvidovat sesuvy a jejich příčiny nebo následky škod na majetku a životním prostředí, ale mohou se podílet na zabezpečovacích pracích budov nebo horniny proti dalšímu sesuvu, dočasně mohou provádět odčerpávání nebo odklonění vody, která vtéká do místa sesuvu apod. v rámci záchranných prací pro dosažení stabilizace sesuvu.
- 9) Řízení záchranných prací a koordinace složek IZS na místě sesuvu přísluší veliteli zásahu, kterým je zpravidla velitel jednotky. Pro zlepšení koordinace činností na místě zásahu může vytvořit štáb velitele zásahu složený ze zástupců jednotlivých složek IZS, přivolaných odborníků, provozovatelů inženýrských sítí, komunikací a vodních toků, nemovitostí.
- 10) Odborníky v oblasti sesuvů jsou osoby se specializací na svahové deformace zpravidla z oboru geotechniky nebo inženýrské geologie, např. odborníci sdružené v České geologické společnosti.
- 11) Velitel zásahu:
 - a) vymezuje zóny s ohrožením a stanoví pro ně režimová opatření s ohledem na ochranu života osob nebo zvířat (uzavření místa události, ohraničení ohrožené oblasti, hlídková činnost apod.),
 - b) pokud zjistí, bezprostřední ohrožení obcí, popř. jejich částí, nařídí na tomto území v součinnosti s orgány obce a hasičským záchranným sborem kraje jejich varování, předání informací o nebezpečí a *plošnou evakuaci* osob a hospodářských popř. domácích zvířat,
 - c) požaduje zejména po správcích sítí:
 - i) uzavření všech uzávěrů porušených či bezprostředně ohrožených vodovodních řadů a přípojek (unikající voda může dále urychlovat sesuv); v případě přehrazení vodního toku sesuvem je nutno zvážit míru rizika plynoucí z dalšího postupu (např. riziko akumulace vod způsobených sesuvem a následné protržení),
 - ii) uzavření porušených či ohrožených plynových potrubí a odpojení porušených elektrických vedení,
 - iii) kontrolu stavu a sjízdnosti přístupových komunikací v místě a okolí sesuvu,
 - iv) odčerpávání nebo odklonění vody, která vtéká do místa sesuvu.

III.

Očekávané zvláštnosti

- 12) Při sesuvech je nutno počítat s následujícími komplikacemi:
 - a) náhlá změna situace na místě zásahu,
 - b) nemožnost nebo obtížnost dopravy jednotky na místo zásahu,
 - c) obtížný odhad vývoje sesuvu,
 - d) uzavření nebo porušení sesuvem dotčených produktvodů, přerušení inženýrských a energetických sítí může vyvolat další komplikace, např. havárie s únikem nebezpečných látek, výbušné koncentrace, nouzové přežití obyvatelstva,
 - e) komplikované majetkové vztahy v místě sesuvu.